

Znaczenie Kalwina dzisiaj

Jakie jest znaczenie Kalwina dzisiaj?

Czy pozostaje on nadal istotny nie tylko dla Kościołów podkreślających kontynuację jego dzieła, myśli, ale czy jego praca może być wartościowa także dla tych, którzy nie zostali wychowani w środowisku religijnym, czy kulturowym, które określa samo siebie „kalwińskim”?

Czyli: czy Jan Kalwin może być ważnym dla tych, którzy są zatroskani poszukiwaniem prawdy, sensu ich życia?

Chcąc zastanowić się nad możliwością odpowiedzi, przynajmniej w części, na te pytania, spróbujemy podsumować w kilku poniżej podanych punktach te elementy jego nauczania, które wydają się dla niego najbardziej charakterystyczne.

1. Przywiązanie Kalwina do głoszenia chwały Bożej.

Kalwin wierzył, że Bóg, Stworzyciel najwyższy i miłosierny, pragnie pozostawać w ścisłej relacji z istotami ludzkimi, którymi jesteśmy my – ludzie, cały nasz rodzaj. Bóg sam podejmuje działania, aby stanąć przy nas, tam gdzie nam pozostaje żyć, w konkretnych warunkach życiowych. Bóg chce nas „poznać” i dać się nam poznać.

To w tajemnicy Wcielenia następuje „poznanie nas”. To w braku wygody stajni Betlejemskiej, w dramacie Krzyża, w słowach Pisma Świętego, Bóg nas spotyka i obdarza nas mocą Ducha Świętego.

Kalwin napisze słowa niezwykle odważne : *„Dla niektórych człowiek jest tylko marnością, człowiek jest zredukowany do nicości, jest niczym [Kalwin poddaje tu dyskusji część duchowości katolickiej, podkreślającej przede wszystkim negatywny aspekt człowieczeństwa, materialnej strony życia - przyp. aut. art.]. Ale jakże jest niczym, skoro Bóg go chwali? Jakże jest niczym, skoro Bóg ma go w swoim sercu? Zdobądźmy się na odwagę bracia! Nawet, gdybyśmy byli niczym w naszych sercach, być może znajdziemy w sercu Bożym coś ukrytego z nas. O, Ojczy miłosierdzia, O, Ojczy nędznych! Jakże to, że Ty dajesz nam swoje serce? Ponieważ skarb twój jest tam, gdzie twoje serce”* (Institutio III, 2, 25).

Chwała Boża jest zatem czymś namacalnym, przeżywalnym w życiu i dającym wartość życiu każdego z nas. Chwaląc Boga, człowiek dostrzega także wartość siebie samego, kochanego przez Boga. Wartość tę dostrzega także w innych, swoich braciach i siostrach, także przez Boga kochanych...

2. Determinacja Kalwina, podkreślającego potrzebę umieszczania Jezusa Chrystusa na pierwszym miejscu we wszystkich naszych myślach i w całym naszym życiu.

Tłumaczy on, że to przecież przez Chrystusa, który stał się ciałem z naszego ciała, chwała i łaska Boża zostały poświadczony wśród nas.

To także szczególna misja Kościoła – stałe podkreślanie znaczenia Jezusa Chrystusa oraz stałe przeżywanie swojej zależności od Głowy, którą dla Kościoła jest sam Chrystus.

Kościół nie ma zasady swojego istnienia w swojej strukturze, w swych rytach, w ludzkich tradycjach, a zwłaszcza w swoich doczesnych ambicjach. Kościół jest całkowicie zależny od obecności w nim Jezusa Chrystusa, żywego przez moc Bożego Ducha Świętego. Tylko dzięki temu jest on społecznością Chrystusa. To o tę obecność powinien ciągle się troszczyć, odpowiadając na pytanie, czy swoim życiem świadczy o niej, czy też ją zagłusza, bądź wręcz uniemożliwia jej dostrzeżenie.

3. Nacisk Kalwina na dzieło Ducha Świętego w stworzeniu i zbawieniu.

Działanie Boże jest powszechne, obejmuje sobą wszystko.

Powszechnie nazywamy je Opatrznością.

Dla Kalwina powszechność tego faktu jest wyrazem autorytetu Bożego nad wszystkimi stworzeniami. Nic nie umyka mądrości Bożej i Jego ojcowskiej uwadze.

Podkreśla przy tym (będąc w tej kwestii silnie osadzony w tradycji nauczania chrześcijańskiego), że to Duch Święty jest siłą witalną, która podtrzymuje wszystko, co istnieje.

Jest to ten sam Duch, który nas jednoczy z Chrystusem, obdarza nas natchnieniem w rozumieniu Słowa Bożego; oświecając nas i uświęcając w wierze, gromadzi nas we wspólnocie Kościoła.

W konsekwencji działania Ducha Bożego Kościół jest wspólnotą wierzących, w łonie której rodzi się wiara. Wspólnota ta jest ożywiana i umacniana działaniem Ducha Świętego.

Członkowie ciała Kościoła żyją w nadziei odnowienia ich życia i całego świata.

4. Wierność Kalwina Pismu Świętemu.

Biblia jest centrum - i powinna być stawiana w centrum - życia Kościoła.

Winna być czytana i studiowana przez każdego z członków ludu Bożego.

Musi być nauczana w Kościele, o którym Kalwin mówi często, że jest on matką i szkołą naszej wiary. Starsi Kościoła (jego odpowiedzialni) winni czuwać nad zgodnością głoszonego nauczania z Pismem Świętym.

Szczególną uwagę Kalwin poświęca jedności Starego i Nowego Testamentu. Dla obu tych części Biblii centrum stanowi świadectwo dawane (przez nie obie) Jezusowi Chrystusowi. Podkreśla także konieczność pracy nad pojęciem sensu tekstu świętego przy użyciu wiedzy historycznej i naukowej, jaką dysponuje każda z epok. Nie jest zatem do przyjęcia przez Kalwina ignorowanie dziedzin nauki pomocnych w studiowaniu Biblii, jej znaczenia. Centralnym jednak w tym poznaniu pozostaje suwerenne działanie Słowa Bożego, zwracającego się wciąż na nowo do każdego nowego pokolenia.

Podejmowane przez Kalwina próby przedstawienia, opisanie doktryny chrześcijańskiej, miały miejsce zawsze w oparciu - i nigdy w oderwaniu - o Pismo Święte.

Biblia jest zawsze w centrum całego życia poszczególnego wiernego i wspólnoty Kościoła.

5. Stałe podkreślanie przez Kalwina niezbędności odkrywania i realizacji woli Bożej we wszelkich dziedzinach życia chrześcijanina (realizacji jak najbardziej konkretnej w swych efektach).

Należy celebrować chwałę Bożą, dawać jej świadectwo, w każdej chwili, w każdym miejscu, wszędzie tam, gdzie nasze życie się toczy. Całe stworzenie winno śpiewać pieśni chwały w sposób konkretny: poprzez sposób życia, zaangażowanie w codzienność, w dzieła wielkie lub skromne. Zawsze konkretnie, nie oderwanie od realiów, w jakich przychodzi nam codziennie żyć.

Dla Kalwina prawo moralne, zawarte w Piśmie, przekonuje nas o grzechu, który wciąż popełniamy, ale także i w tym samym czasie, służy nam za przewodnika, aby chwalić Boga w naszej codzienności.

Prawo Boże, będące Bożym zamiarem życia pełnego szczęścia dla Jego dzieci, oferuje prawdziwy rozwój istoty ludzkiej. Jeśli prawo to ustala w naszym życiu ograniczenia, to tylko po to, abyśmy mogli w sposób pełny odczuć przyjemność ze wspaniałych darów Bożych i odpowiedzieć im z naszą radosną wdzięcznością.

6. Kalwin kładzie nacisk na ciągłe odkrywanie znaczenia stwierdzenia, że stworzenie jest darem Bożym.

Prawem fundamentalnym dla wszystkich istot ludzkich jest ich równość pomiędzy nimi. Powołaniem ludzkim zatem (z tego faktu wynikającym) jest tworzenie praktycznych warunków realizacji tego prawa.

W centrum pozostaje więc przywiązanie człowieka do miłości, sprawiedliwości, uważnej troski o innych, gościnności wobec „wdów i sierot”, czyli osób i grup społecznych dotkniętych słabością, wszystkich, którzy są bezbronni, wymagający opieki.

Prawdziwa wiara chrześcijańska znajduje swój wyraz w trosce o drugiego człowieka. W jednym z komentarzy biblijnych Kalwin pisze wprost: „*Tam, gdzie zna się Boga, troszczy się o ludzkość*” (*Ieremiam, rozdz. 22,16*).

Kalwin akcentuje, że należy widzieć Chrystusa w każdym człowieku. To tę konkretną Chrystusową obecność mamy głosić i dawać jej świadectwo; wciąż, w naszych słowach i działaniach konkretnych.

Czy wszystkie powyżej podane punkty wyczerpują myśl i aktualność Kalwina dla współczesnego człowieka, dla człowieka poszukującego?

Oczywiście nie, niemniej z pewnością zasługują one na refleksję, na uwagę, na zatrzymanie się nad nimi z powagą, by mogły one stać się dla nas prawdziwą inspiracją.

Tomasz Pieczko